

A vizsgára készülők - az előadáson jegyzeteltek mellett - ezekből tanulhatnak. Magyar nyelvű irodalomtörténet olvasása túl sok időt venne igénybe.

Az irodalmi órákat látogató hallgatóknak ajánlatos a szövegolvasási gyakorlatokon is részt venniük. Ezeket az órákat úgy célszerű fölépítenünk, hogy az olvasandó szövegek illusztratív anyagul szolgáljanak az irodalmi előadásokhoz. Minthogy azonban a szövegolvasási gyakorlatok az élő, tehát mai magyar nyelv elsajátítását vannak hivatva szolgálni, illetőleg elősegíteni, e gyakorlatok jobbára csak századunk, különösen pedig a mai magyar irodalommal való közelebbi megismerkedést tesznek lehetővé. Erről az irodalomtanítási "segédeszközzel" azonban így sem szabad megfeledeznünk.

Hol, miben léphetünk előre legelőbb? Abban, ha a magyar irodalmat jobb és lényegesen nagyobb számú fordításban mutathatjuk be a hallgatóknak. Mivel pedig az ottani intézetnek is korlátozottak könyvvásárlási lehetőségei, támogatást-segítséget csak hazulról várhatunk. Ehelyt is arra kérem - én is - illetékes szerveinket, támogassák a külföldi magyar lektorátusokat - a göttingait is - könyvküldeményeikkel. Az erre fordított pénz - régi fölismerés - bár nem gyorsan, s ha más formában is, de idővel bőségesen megtérül.

(1973.)

K ö v á g ó S a r o l t a

Az irodalom és a művészeti alapismeretek oktatásának kapcsolatáról

Intézetünk hallgatói korábban a "Magyar kultúra" c. tárgy keretében ismerkedtek meg a magyar irodalom történetével, a magyar művészeti emlékekkel és a magyar zenével. Ez a tárgy meglehetősen eklektikus lehetett és ez indokolhatta, hogy elválasztották az irodalom oktatá-

sát a magyar művészettörténet, zene és népművészet ismeretetésétől. Ez utóbbiakat a "Művészeti alapismeretek" c. tárgy keretébe utalták.

A jelenlegi tantervi utasítás azonos óraszámban, azonos feladat- és követelményrendszerrel határozza meg a tárgy oktatását mind a jövődö művészek, mind a jövődö nyelvészek és irodalmárok számára. A gyakorlat bebizonyította, hogy a tanterv és utasítás a jövőben mindenképpen módosításra szorul. Nekünk nem lehet elsőrendű feladatunk, hogy hallgatóinkkal rendszeresen műelemzéseket végeztessünk, és a hallgatók önálló elemző képességét és készségét fejlesszük, mint ahogy ezt a tantervi utasítás előírja. Nem követelhetjük egy jövődö nyelvésztől, hogy zenei vagy képzőművészeti műelemzést végezzen magyar nyelven tíz hónapos nyelvtanulás és hat hónapos művészeti alapképzés után akkor, amikor korábban sem zenét, sem művészettörténetet nem tanult, és erre a későbbiekben sem lesz közvetlenül szüksége.

Hallgatóink felkészültsége rendkívül eltérő, és a mi lehetőségeink rendkívül korlátozottak, éppen ezért úgy érzem, hogy a legfontosabb feladatunk a művészeti alapfogalmak, a művészeti alkotások megértéséhez szükséges redukált szaknyelv elsajátíttatása. Egy jövődö bölcsésznek szüksége lesz arra, hogy helyesen tájékozódjék a különböző művészeti stílusokban, és felismerje egy-egy műalkotás jellemző stílusjegyeit. Ha irodalomórán megismerkedik az irodalmi barokk, a romantika, a realizmus stb. fogalmával, a művészeti alapismeretek kiegészítik ismereteit képzőművészeti és zenei vonatkozásban, hiszen valószínűleg egyáltalán nem ismeri az európai művészetet, vagy csak nagyon hiányos ismeretekkel rendelkezik. A magyar művészetről még az európai hallgatók is alig tudnak valamit.

Miért nem lehet az irodalomóra keretében foglalkozni ezekkel a kérdésekkel? Azért, mert különböző művészeti ágakról van szó, más a tárgyak alkalmazott szókinccse. Ugyanakkor az irodalommal nehéz foglalkozni bizonyos

képzőművészeti kultúra nélkül, különösen problémát jelent ez a modern költészet esetében. Pl. ha József Attila expresszionizmusát, szürrealizmusát említjük, ezt nem lehet megtenni a képzőművészeti expresszionizmustól, szürrealizmustól függetlenül, hiszen ezeknek az irányzatoknak a megszületése elválaszthatatlan a képzőművészettől.

Számos megoldatlan kérdésre kell még válaszolnunk a művészeti alapismeretek oktatásával kapcsolatban.

Elsősorban meg kell állapítani, mi az az alapvető művészeti szókincs, amelyre egy bölcsészhallgatónak szüksége van. Ezt a munkát az ezévi ideiglenes jegyzet alapján próbáltuk elkezdeni. A munkába a hallgatók is bekapcsolódtak, és a leendő nyelvészek felajánlották további segítségüket. A jövőendő művészek számára külön felmérést kell végeznünk, és speciálisabb szakszövegeket összeállítanunk.

Meg kell állapítanunk, milyen mértékben foglalkozzanak a bölcsészhallgatók képzőművészettel és zenével, és milyen mértékben tanuljanak a jövőendő művészek irodalmat. Ebben az évben pl. problémát jelentett a művészeti szakirányú csoport munkájában, hogy míg heti hat irodalomóránk volt, heti négy órában foglalkoztak művészeti alapismeretekkel, holott számukra az utóbbi lett volna fontosabb.

Nem tisztázott jelenleg az sem, hogy milyen arányban szerepeljen az anyagban az európai és a magyar művészet. A magyar művészetről nem beszélhetünk az európai említése nélkül, ugyanakkor nekünk elsősorban a magyar művészet megismertetése a feladatunk.

Kérdés az is, hogy milyen módon szerepeljen az anyagban a magyar népművészet bemutatása. Ez is ennek a tárgynak a keretében történt, de meglehetősen logikátlanul, az anyag rendszerétől függetlenül.

Külön problémát jelent a filmművészet kérdéseiről beszélni akkor, amikor ehhez nincsenek meg a vetítési lehetőségeink, és nyelvi okból nem támaszkodhatunk a középiskolai filmesztétikai tankönyvekre sem.

A kérdések felvetéséig eljutottunk, s a problémák felismerése nagy lépést jelent a megoldás felé. A kérdések megválaszolása új program és új jegyzetek készítését is igényli. Reméljük, hogy az új anyagok olyanok lesznek, hogy segítséget nyújthatnak a külföldön tevékenykedő kollégáknak is.

(1973.)

Sz. Martonyi Éva

**József Attila "A város peremén" című versének
elemzése francia hallgatókkal**

A strasbourgi egyetemen magyar szakos oktatás nincs, a hallgatók számos egyéb nyelv mellett a magyart szabadon választott tantárgyként tanulhatják. Az oktatás két éven keresztül heti három órában folyik, kiegészítve egy heti két órás civilizációs kurzussal, amelyet a hallgatók a második évben vagy később vehetnek fel, amely tehát feltételez bizonyos nyelvi ismereteket. Az oktatás egészének célja - a nyelvi ismeretek megszerzése mellett bizonyos jártasság elérése az adott ország kultúrájában, "civilizációjában". A magyar irodalom megismertetésére a civilizációs kurzus keretein belül kerül sor. Az alábbi kísérletet az 1971-72-es tanév folyamán folytattam egy 6-8 főből álló csoporttal.

Az anyag feldolgozására választott mód természetesen a csoport nyelvi felkészültségének függvénye. Ebből a szempontból a csoport két körülbelül egyenlő részre oszlott. Az egyik részük magyar ajkú volt, ami annyit jelent, hogy vagy az egyik, vagy mindkét szülő magyar, a családon belül állításuk szerint többnyire magyarul beszélnek. Igen hamar kiderül viszont, hogy ez a magyar nyelv igen primitív, csekély szóincsű, éppen csak konyha-használatra elegendő beszédforma. Amint elvontabb, mondjuk kulturális jellegű témára kerül sor, kiderül,